

Selvevaluering
Rønningen Folkehøgskole
Skoleåret 2016-2017

AKSJONSFORSKNING FOR BÆREKRAFT

JENS EMIL ASP
OTTAR NESJE
ANTHONY KIBET CHEMARUM
LILLIAN SKJOLD RAFOSS
KRISTIN RISER DANKEL

Innhold

1. Innledning	s. 3
2. Skolens verdigrunnlag og målsetting	s. 4
2. 1 §3 Formål	s. 4
2. 2 Allmenndanning på Rønningen folkehøgskole – «Barcelona-erklæringen»	s. 4
2. 3 Skolelogo	s. 4
2. 4 Skolens motto og hverdagsverdier	s. 5
3. Undervisning og læring - Allmenndanning på Rønningen folkehøgskole	s. 5
4. Prosedyrer for selvevaluering, kvalitetssikring og kvalitetsutvikling	s. 6
5. Metode	s. 6
6. Aksjonsforskning på Rønningen	s. 6
6.1 Begrepsavklaring	s. 6
6.2 Organisering	s. 7
6.2.1 Aksjonsforskningsgruppen	s. 7
6.2.2 Aksjonsforskning på linjen	s. 7
6.2.3 Fellesprosjekter	s. 8
7. Aksjonsforskning som læringsprosess	s. 8
7.1 Linjenes prosjekter	s. 8
7.2 Elevenes tilbakemeldinger i GLL	s. 8
7.2.1 Planlegging og organisering	s. 9
7.2.2 Engasjement	s. 9
7.2.3 Tid, fokus og informasjon	s. 9
7.3 Pedagogenes tilbakemeldinger i GLL	s. 9
7.3.1 Eierskap til prosjektet	s. 9
7.3.2 Tid og oppfølging	s. 10
7.3.3 Vi vil så mye	s. 10
8. Konklusjon og veien videre	s. 11
9. Vedlegg	
a. Aksjonsforskningsrapport Rønningen Folkehøgskole Våren 2017	
b. Verdidokumenter for Rønningen folkehøgskole.	
c. Rønningens grønt flagg-rapport	
d. Pedagogenes GLL-rapporter	
e. Linjenes GLL-rapporte	
f. Aksjonsforskningssuksessfaktorer - bilde	
g. Aksjonsforskningsfiaskofaktorer - bilde	

1. Innledning

For at vi skal lykkes med å skape bærekraftige samfunn som sikrer miljø, gode levekår og medbestemmelse for alle i årene framover, både lokalt og globalt, er unges involvering og engasjement helt avgjørende.

Rønningen Folkehøgskole ligger på Kjelsås i Oslo. Skolen har det siste året hatt 185 elever fordelt på 15 linjer. Skolen har i flere år jobbet bevisst med dannelse og verdipørsmål. Utgangspunktet og basisen har vært skolens verdigrunnlag slik det er beskrevet i Rønningen Folkehøgskoles vedtekter og i skolens formål og visjon.

Årets selvevaluering rapport har bakgrunn i at Rønningen Folkehøgskole i to år vært med på prosjektet «Aksjonsforskning, aksjonslæring og bærekraft – Folkehøgskolen for framtiden». I dette prosjektet er det elevene som står i sentrum. Fjorårets selvevaluering handlet om vårt felles dannelsefag «Det hele mennesket». Folkehøgskolene har til formål å fremme allmenndanning og folkeopplysning. I årets rapport ønsket vi å se nærmere på hvordan «Aksjonsforskning for bærekraft» kan gi endringer i elevenes hverdag og Rønningens drift.

Hvordan kan vi på Rønningen Folkehøgskole være med å legge premissene for en bærekraftig utvikling? I dagens samfunn er det viktig å gi kunnskap og forståelse om bærekraftig utvikling og hva det innebærer for samfunnsutviklingen og hvordan det påvirker den enkeltes liv og muligheter.

Aksjonsforskning er ingen metode, men en strategi for å drive et aktivt endringsarbeid der man bruker de forskningsmetoder man finner fornuftig. Årets rapport handler om hvordan vi har drevet aksjonsforskning på Rønningen Folkehøgskole, suksessfaktorer, fallgruver og hva som må til for å få til gode endringer og gode vaner.

Denne selvevaluering rapporten er redigert av Ottar Nesje, Jens Emil Asp, Anthony Kibet Chemarum, Lillian Skjold Rafoss, Kristin Riser Dankel, Ansvarlig er rektor Svein Harsten.

2. Skolens verdigrunnlag og målsetting.

2.1. §3. Formål.

I Norges KFUK-KFUMs formål, slik det er uttrykt i grunnreglene, heter det;

”Norges KFUK/KFUM vil formidle evangeliet om Jesus Kristus både ute og hjemme slik at mennesker kan bli frelst, finne sin plass i et kristent fellesskap og selv bli disipler som i ord og gjerning kan vitne om Guds kjærlighet. Gjennom sin virksomhet ønsker Rønningen Folkehøgskole å bidra til at dette formålet realiseres.”

Skolens formål er videre:

Å gi opplæring og personlig vekst som grunnlag for videre utdanning.

Å søke, gjennom undervisning og miljøskapende arbeid, å ta vare på det hele mennesket og å vekke og fremme sunn kristen tro. Skolen skal legge til rette for et godt kristent fellesskap blant elever og ansatte.

Å delta i samarbeidsprosjekter på tvers av landegrensene, fortrinnsvis med bakgrunn i skolens fagområder. De vil ha et hovedfokus på Norges KFUK-KFUMs samarbeidsland.

Skolens personale har i tillegg utviklet sin egen definisjon på hva de forstår med dannelsen:

2.2 Allmenndanning på Rønningen - Barcelona erklæringen november 2006.

Innledning:

”I følge folkehøgskolelovens §1 er folkehøgskolens formål å fremme allmenndanning og folkeopplysning. På Rønningen folkehøgskole er denne dimensjonen grunnleggende på alle læringsarenaer: i internatet, i undervisningen, på ulike fagseminarer, på studieturer, i prosjekter og på linjen”.

Allmenndanning på Rønningen Folkehøgskole er:

1. Felles basiskunnskap om – kulturarv, trosarv, menneskerettigheter, folkeskikk, solidaritet og demokrati.
2. Evne og vilje til refleksjon om samfunnet, skolemiljøet og seg selv.
3. Evne og vilje til engasjement, aktiv deltakelse og ansvarlighet i forhold til samfunnet, lokalt og globalt, skolemiljøet og i eget liv.
4. Evne og vilje til å takle forskjellighet, intellektuelt og følelsesmessig.

2.3 Skolens logo.

Rønningens logo har en gjenkjennbar og synlig familielikheter med logoene til de andre folkehøgskolene til vår eierorganisasjonen Norges KFUK-KFUM.

Rønningen Folkehøgskole hovedvisjon viser seg i skolens logo. Rønningen er en: «Kristen, Grønn og Global» skole. Vår logo symboliserer med den grønne fargen vårt ansvar for alt det skapte og skolens grønne profil, kristusmonogrammet viser vårt verdiståsted og den åpne sirkelen symboliserer det globale med en åpning mot verden, en vilje og bevissthet rundt inkludering og åpenhet for det nye.

I tillegg er også KFUK-KFUM bevegelsens trekant en del av logoen til skolen. Trekanten er det sentrale internasjonale symbolet som finnes i alle KFUK-KFUM logoer verden over. Trekanten symboliserer at vi er hele mennesker med ånd, sjel og kropp og at alle

sidene er likeverdige og like viktige. Den symboliserer også det kristne fundamentet og troen på en treenig Gud.

RØNNINGEN

FOLKEHØGSKOLE

2.4 Skolens motto og hverdagsverdier

Skolens formål og visjon uttrykkes i vårt slagord/motto:

”RØNNINGEN ER STEDET DER HIMMEL OG JORD MØTES”

Vår praksis i hverdagen, møte med elever, personalpolitikk, timeplaner, valgfag, sosial pedagogisk arbeid, studieturer osv. skal hele tiden veies og måles i forhold til hovedvisjon. I tillegg har skolen noen hverdagsverdier:

Hverdagsverdiene er grunnverdier i møte med enkelteleven og fellesgruppen:

Ærlig – Sannhet. Sannhet i møte med elever. Ærlighet i etiske spørsmål.

Rusfri – Ingen alkohol, eller andre rusmidler på skolens område.

Tilstede – Tilstedeværelse i undervisning, aktiviteter i forhold til skolekamerater og kolleger.

3. Undervisning og læring - Allmenndanning på Rønningen Folkehøgskole.

Vi på Rønningen anser aksjonsforskning for bærekraft som et viktig element i allmenndanningen. I aksjonsforskning for bærekraft prosjektet som vi har vært en del av i to år, er målet aksjonslæring. Elevene og ansatte skal lære gjennom en ønsket endring av noe etablert.

For noen år siden definerte vi hva allmenndanning og dannelse på Rønningen er. Allmenndanningen handler om at elevene skal ha felles basiskunnskap om – kulturarv, trosarv, menneskerettigheter, folkeskikk, solidaritet og demokrati.

Vi ønsker å utfordre elevenes:

Evne og vilje til refleksjon om samfunnet, skolemiljøet og seg selv.

Evne og vilje til engasjement, aktiv deltakelse og ansvarlighet i forhold til samfunnet, lokalt og globalt, skolemiljøet og i eget liv.

Evne og vilje til å takle forskjellighet, intellektuelt og følelsesmessig.

4. Prosedyrer for selvevaluering og kvalitetsutvikling.

Rønningen har ca. 30 ansatte og 185 elever. I skolens struktur og rutiner er det bygget inn ukentlige møter med alle pedagoger, ukentlige møter med alle elever samt månedli-

ge møter med alle ansatte. På disse samlingene er det rutinemessig gjennomgang av skolehverdagen og arbeidsmiljøet sett opp i mot skolens målsettinger. Dette gjøres uformelt og noe ustrukturert, men gir oss en kontinuerlig temperatur på hvorvidt vi lykkes i forhold til våre mål.

Tema for selvevaluering og arbeidsgruppe som leder prosessen velges i personalråd i forkant av nytt skoleår.

Ansattes generelle medvirkning er ellers i tråd med lov og vedtekter gjennom styrerepresentasjon samt regelmessige møter mellom skolens ledelse og de tillitsvalgte. Elevene har på samme vis sin demokratiske påvirkning gjennom elevråd.

5. Metode

Vi har i år brukt GLL-metoden, en metode som brukes av alle skolene i prosjektet «Aksjonsforskning for bærekraft». 'GLL' står for Gjort-lært-lurt.

Gjort beskriver den faktiske virksomheten, hva vi har gjort.

Lært handler om det deltakerne mener de har lært av det de har gjort. Dette er første analysenivå.

Lurt: I dette trinnet skal deltakerne finne ut hva som er lurt, eller klokt, å gjøre videre, gjøre mer eller mindre av, gjøre annerledes. Lurt-spørsmålet handler om å konstruere de beste mulige løsninger i dagene, ukene eller årene framover. (Tiller i *Aksjonsforskning og bærekraft* 2015)

Både elever, pedagoger og representanter fra IKV-personale og ledelsen har jevnlig evaluert prosjektet gjennom GLL-skjemaer. I tillegg har det vært nedsatt en egen aksjonsforskningsgruppe som har vært sammensatt av ansatte og elever. Aksjonsforskningsgruppa har sett på materialet og sammenstilt og lett etter røde tråder i det som har kommet fram i tilbakemeldingene.

6. Aksjonsforskning på Rønningen

6.1 Begrepsavklaring

Noen viktige begrepsavklaringer:

Bærekraftig utvikling: Den mest siterte definisjonen på bærekraftig utvikling er fra FNS Brundtlandkommisjon fra 1987, som beskriver at bærekraftig utvikling «imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.» (Lindberg i *Aksjonsforskning og bærekraft* 2015)

Aksjonslæring kan beskrives som som en læreprosess hvor kollegaer i en organisasjon iakttar og reflekterer over sine erfaringer på en systematisk måte og prøver ut nye tiltak. Ideen er at man arbeider med kontinuerlige selvutviklings- og refleksjonsprosesser sammen med andre. Tom Tiller sier det slik: «Aksjonslæring er en kontinuerlig lærings-

og refleksjonsprosess støttet av kollegaer der intensjonen er å få gjort noe (...) med sikte på å forandre situasjonen.» (Tiller 1999:47)

Aksjonsforskning er ingen metode, men en strategi for å drive et aktivt endringsarbeid der man bruker de forskningsmetoder man finner fornuftig. Aksjonsforskning er en form for forskning som utføres ved at den som forsker er tett på virksomheten eller området det forskes på. Aksjonsforskning skiller seg fra annen forskning der forskeren trer inn i et område som utenforstående. Formålet med aksjonsforskning er å ha en direkte og umiddelbar påvirkning av forskningsområdet. Målet er å bidra til å finne løsninger på menneskers praktiske problemer i en virkelig situasjon.

6.2 Organisering

Rønningen har vært med på prosjektet «Aksjonsforskning, aksjonslæring og bærekraft – Folkehøgskolen for framtiden» i begge de to årene prosjektet har pågått. Et av premisene som ligger i prosjektet, er at hver skole skal oppnevne en aksjonsforskningsgruppe bestående av minst én representant fra hver av de følgende gruppene: Skolens ledelse, IKV-personale, pedagoger og elever.

6.2.1 Aksjonsforskningsgruppe

Årets aksjonsforskningsgruppe på Rønningen har bestått av Vidar Skagen (internatleder), Oscar Flyman (kokk), Kristin Riiser Dankel (pedagog), Sofie Leier (elev) og Ole Gustav Bergundhaugen (elev). Utover premisset om aksjonsforskningsgruppe står skolene veldig fritt i organiseringen og gjennomføringen av prosjektet på egen skole. Skoleåret 2015-2016 valgte vi å rette vårt aksjonsfokus mot skolens store fellesprosjekter i form av prosjektuke før jul og musikalperiode. Skoleåret 2016-2017 ville vi derimot delegere prosjektet til linjenivå for å se hva som da skjedde. I tillegg har vi videreført fokuset på skolens store fellesprosjekter, i år i form av prosjektuker med bærekraftstema i februar. Aksjonsforskningsgruppa har sett på alle linjenes GLL-skjemaer, både fra lærere og elever, og forsøkt å finne de røde trådene i hva som er suksessfaktorer og fiaskofaktorer for at linjene skal nå sitt mål – og hva de har lært på veien.

6.2.2 Aksjonsforskning på linjenivå

I år valgte vi å la hver linje velge seg ett aksjonsforskningsprosjekt. Prosjektet skulle handle om noe innenfor et vidt bærekraftsbegrep. Det innebærer både bærekraftighet med henblikk på naturmiljø og ressursbruk og bærekraftighet med henblikk på det psykososiale miljøet på skolen og i livet forøvrig. Elevene på linja skulle sammen bli enige om noe de ønsket å endre/oppnå, legge en plan for hvordan de skulle komme dit – og gjennomføre det. Underveis evaluerte de sitt eget prosjekt gjennom GLL-metoden. Linjenes og pedagogenes GLL-skjemaer ble datamaterialet som aksjonsforskningsgruppa brukte til sin forskning.

6.2.3 Fellesprosjekter

Rønningen har mange store fellesprosjekter i løpet av et skoleår. Aksjonsforskningsgruppa valgte å se på to av dem: *Spireverksted på lørdagsseminar og prosjektukene i februar*. I sin sluttrapport valgte de å konsentrere seg om det som kom fram av linjenes aksjonsforskningsprosjekter med prosjektukene som et speil å sammenligne linjeprojektene med.

7. Aksjonsforskning som læringsprosess

7.1 Linjenes prosjekter

Hver linje valgte seg ett eller flere bærekraftsprosjekter de skulle gjennomføre innenfor et vidt bærekraftsbegrep. Noen linjer valgte å fokusere på klima og naturmiljø, mens andre valgte å fokusere på det psykososiale miljøet på skolen og andre igjen en kombinasjon.

Idrett/ball har hatt som prosjekt å bruke mindre vann gjennom å bruke kortere tid i dusjen osv.

Kunstklassene hadde et prosjekt om å analysere søvnen sin.

Dans sitt prosjekt var matkasting. De skulle ikke kaste mat ved skolens måltider.

Toppidrett valgte bevisstgjøring av resirkulering, og har jobbet med å bli bedre med å sortere søppel og resirkulere riktig.

Toppfotball hadde også som prosjekt at de ikke skulle kaste mat ved måltidene.

Bandlinja hadde som prosjekt å lage og spille inn ei låt til inntekt for miljøet.

FotoVideo/DigitalDesign sitt prosjekt har vært å skaffe egne kopper til te og kaffe for å minske vannforbruk til oppvask og rotete klasserom med skitne kopper. De har også skaffet seg hyller i klasserommet til kopper slik at hvis de glemmer sin egen eller ikke har så trenger de ikke hente ny kopp hver gang. De har også innført ei felles treningsøkt i uka siden de sitter så mye rolig ellers.

Tur-Retur har begynt å bruke matbokser istedenfor plastposer til matpakker og skaffet seg vannflasker. Nesten alle jentene i klassen har dessuten byttet fra bind og tamponger til menskopp. De har også gjort seg kjent med Oslos brukbutikker og blitt mer bevisst på gjenbruk.

SE:OSLO har hatt tekstilindustri og bevisstgjøring som prosjekt, blant annet med fokus på bærekraftig produserte skolegensere.

Ten Sing Norway har ikke hatt noe prosjekt enda ettersom de var på turné da vi startet opp og i startfasen etterpå. Men de reiser rundt med et show som har fokus på bærekraft.

Vokal sitt prosjekt var å holde konsert for et eldre hjem i bydelen.

7.2 Elevenes tilbakemeldinger i GLL

I elevenes GLL-skjemaer kommer det fram at de har gjort gode refleksjoner rundt egen rolle i prosjektet, dog i varierende grad. Mange viser en bevissthet på hva som er lurt for å lykkes og hva som ikke var så lurt. De kommer også med gode råd for hvordan et slikt prosjekt bør organiseres og følges opp for best mulig å lykkes neste år. Gjennomgående hos elevene er følgende temaer:

7.2.1 Planlegging og organisering

Noe av det mange linjer melder tilbake at de har lært, er at de selv må planlegge prosjektet bedre. De må sette seg mål og delmål – og gjennomføre det de har bestemt seg for. Elevene nevner også planlegging og struktur fra ansattes side som en viktig faktor for å lykkes med prosjektet.

7.2.2 Engasjement

Et annet viktig aspekt elevene bringer opp, er engasjement. Noen linjer reflekterer over at de burde ha valgt et prosjekttema som engasjerer dem mer. Andre nevner at engasjement for prosjektet hos ansatte er viktig for at elevene skal bli engasjerte. Noen nevner at konkurranse og/eller belønning fra skolens side kunne være en god motivator for å gjennomføre prosjektet de har valgt.

7.2.3 Tid, fokus og informasjon

Et tredje aspekt elevene bringer opp er tid, fokus og informasjon. Overraskende mange understreker sterkt viktigheten av at et slikt prosjekt presenteres **helt** i starten av skoleåret. Det er mye informasjon og mange ting som skal settes på begynnelsen av et skoleår. Vi valgte derfor i år å presentere prosjektet «Aksjonsforskning, aksjonslæring og bærekraft – Folkehøgskolen for fremtiden» noen få uker inn i skoleåret når ansatte- og elevrepresentanter hadde vært på aksjonsforskningskonferanse. Dette oppfattes tydelig av elevene som at prosjektet ikke er en integrert del av skoleåret, men kommer som et tilleggsprosjekt på toppen. De gir tydelig uttrykk for at et slikt opplevd tilleggsprosjekt lettere kjennes som et ork enn om prosjektet ble presentert helt i starten som en del av «Dette er Rønningen»-pakka. Elevene tar også opp at prosjektet må få fokus på felles-samlinger og på linje igjennom hele året – og at dette er noe de trenger ansattes hjelp til.

7.3 Pedagogenes tilbakemeldinger i GLL

Det er særlig tre aspekter som går igjen i lærernes GLL-skjemaer:

7.3.1 Eierskap til prosjektet

Det kanskje mest sentrale aspektet som de fleste lærerne peker på i sin evaluering, er **eierskap**. For at endring og god læring skal skje, må elevene føle eierskap til prosjektet. Dette har linjene lyktes med i ulik grad. Videre gjør lærerne seg tanker om at opplevd eierskap hos elevene ofte krever engasjement og opplevelsen av eierskap til prosjektet fra lærerens side. Flere av linjelærerne nevner at lærerens grad av engasjement er viktig og kanskje sågar avgjørende for at elevene skal bli engasjerte. Noen lærere gjør seg tanker om at deres engasjement smittet synlig over på elevene. Andre gjør seg tanker om at de selv følte de ikke helt hadde fot på prosjektet eller at det druknet i mange andre ting som også er viktig. De mener dette tydelig ga seg utslag i hvordan klassen som gruppe grep aksjonsforskningsprosjektet an og om elevene ble grunnleggende positive eller negative til prosjektet. De lærerne som erkjenner at de ikke selv følte så stort eierskap til eller engasjement for prosjektet, nevner at tydelig informasjon og opplæring av ansatte i starten av skoleåret er en viktig faktor for å skape opplevelsen av eierskap. For at læreren skal kunne inspirere elevene, må hen både ha forstått begrepene 'aksjonsforskning' og 'aksjonslæring' og prosjektet og være engasjert selv. Her hviler mye av ansvaret på oss i aksjonsforskningsgruppa og på ledelsen som må rydde plass, f.eks. i lærernes forarbeidsuker, til at gruppa kan kurse sine kolleger.

7.3.2 Tid og oppfølging

Et annet aspekt som mange lærere trekker fram, er behovet for tid, rom og oppfølging. Skal vi mene alvor med et aksjonsforskningsprosjekt, må prosjektet gis sentral tid og være noe av det som vi stadig minner hverandre om i hverdagen. Noen lærere foreslår at prosjektet skulle vært et fast punkt på mandagens *Ukeblikk* (der ukas informasjon blir

gitt) og at linjene ukentlig tok opp prosjektet på klassens time på fredager. Slik ville det i enda større grad bli noe vi er bevisst på i hverdagen, og vi minner hverandre på at aksjonsforskning er noe vi har fokus på her på skolen. Dette bringer oss videre til det neste punktet lærerne trekker fram:

7.3.3 Vi vil så mye

Rønningen er en skole som er bevisst sine verdier og hva vi ønsker å oppnå med et skoleår. Skolens grunn- og hverdagsverdier gjennomsyrrer vår praksis. De er også noe vi snakker om og setter ord på i plenum med alle skolens elever og ansatte, det nevnes på og gjenspeiles i morgensamlinger, felles dannelsesfag, LEVE-grupper (internatgrupper) og på personalråd og lærerråd. Mye av skolehverdagen var allerede før vi ble med i aksjonsforskningsprosjektet preget av aksjonsforskningens og -læringens tilnærming. Men, som én av lærerne klokelig påpeker: «Det er et hav av konkurrerende gode saker våre elever presenteres for hvert år, og vi er som skole litt lite flinke til å tørre å bli i et prosjekt før vi haster videre til neste, eller sneier innom noe annet midt i en prosess. [Jeg] ønsker meg derfor mer ro rundt det som skal være våre hovedprosjekter, det vil gi mer engasjerte elever også tror jeg.» En annen sier: «Et slikt prosjekt må forankres bedre hos lærere – det føler jeg ikke har vært tilfelle i år, vi har behandla det litt stemoderlig fra starten av.» Vår erfaring gjennom mange år er at det vi velger å gjøre til våre store fellesprosjekter, det får stort rom også hos elevene. Men det er kanskje en begrensning på hvor mange store (hoved)prosjekter vi kan inkludere i et skoleår på ni måneder. Opplevelsen til både ansatte og elever i år har vært at aksjonsforskningsprosjektet kommer som en (kanskje litt løsrevet) tilleggsging som kommer på toppen av alt annet vi gjør i et ellers sammenhengende og helhetlig skoleår. Som nevnt skyldes dette på mange måter hvordan vi har presentert prosjektet og hvilket rom og fokus vi har (eller ikke har) gitt det. Men hvilket rom og fokus det har fått skyldes kanskje ikke først og fremst at vi ikke brenner for aksjonsforskning og bærekraftighet – men nettopp om bærekraftighet i hverdagen; det er allerede fullt av gode og viktige fokusområder, gode og viktige prosjekter, gode og viktige vaner, og et skoleår har sin begrensning. I tid, men kanskje vel så mye i fokus. Skal vi gå i dybden og virkelig ønsker å oppnå dyp erfaring, kunnskap, erkjennelse, bevissthet og holdnings- og vaneendring, er det grenser for hvor mange fronter vi kan gjøre det på samtidig. Så kan vi velge at aksjonsforskning for bærekraft er ett av de som får dette ekstra fokuset, men da må vi velge bort noe annet – og det er ofte smertelig. For en komplett oversikt over alle aspektene lærerne brakte opp i sine GLL-er, se vedlegg.

8. Konklusjon og veien videre

Det å ha aksjonsforskning for bærekraft som selvevalueringstema har gjort oss mer bevisst på og gitt oss et verktøy til hvordan vi kan oppnå endring – enten det er internt blant oss ansatte, på linjenivå eller i fellesprosjekter.

Noe av det som kom veldig tydelig fram i elevenes GLL-skjemaer, og som vi ikke var klar over at var så avgjørende som de gir uttrykk for, var viktigheten av at et prosjekt presenteres **helt** i starten av skoleåret. Det er mye informasjon og mange ting som skal settes på begynnelsen av et skoleår. Vi valgte derfor i år å presentere prosjektet «Aksjonsforskning, aksjonslæring og bærekraft – Folkehøgskolen for framtiden» noen få uker inn i skoleåret når ansatte- og elevrepresentanter hadde vært på aksjonsforskningskonferanse. Det valgte vi blant annet for at elevrepresentantene i aksjonsforskningsgruppa skulle

få ha eierskap til prosjektet og presentere det for medelever. Men dette at prosjektet ble presentert noen uker inn i skoleåret oppfattes tydelig av elevene som at prosjektet ikke er en integrert del av skoleåret, men kommer som et tilleggsprosjekt på toppen. Dette er interessant og en viktig lærdom for oss som skole å ta med oss inn i kommende skoleår.

Videre kommer det tydelig fram fra både elever og ansatte at opplevelsen av eierskap til prosjektet (både blant elever og ansatte) er viktig for å lykkes og at god nok informasjon og opplæring i starten av skoleåret er viktig for at engasjement og opplevelsen av eierskap skal oppstå. Elevene uttrykker et tydelig ønske om mer lærerstyring og tett oppfølging. Kanskje er dette noe vi skal ta til oss direkte. Samtidig er elevene i en livsfase der de står på terskelen til voksenlivet og student- eller arbeidshverdag der de må jobbe mer selvstendig enn de er vant til fra tidligere skolegang og der de må finne motivasjonen hos seg selv og ikke forvente at alt skal tilrettelegges utenfra. Vi tror dog elevene har rett i at vi med fordel kunne ha lagt mye tydeligere rammer hvor prosjektet fikk tid og fokus i hverdagen. Om dette ansvaret skal ligge hos den enkelte linjelærer eller på ledelsesnivå, er noe vi vil drøfte i etter- og forarbeidsdagene fram mot neste skoleår.

Det tredje viktige aspektet vi har blitt bevisstgjort på gjennom GLL-tilbakemeldingene fra elever og ansatte, er viktigheten av **eierskap**. Når vi opplever eierskap til et prosjekt, enten det gjelder elever eller ansatte, kommer engasjementet og kreativiteten som må til for å skape endring.

Vi vil forstå for å forandre - og forandre for å forstå.